

Галактическите пътешествия на тайния съветник

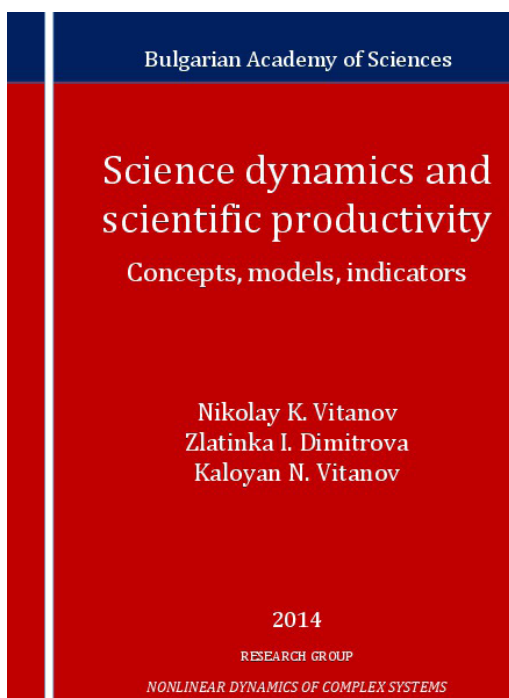
Пътешествие първо: Съсипването на научно-технологичната система на Планетата на маймуните

Николай К. Витанов
Институт по механика, БАН

Вежливото зелено човече

Този път няма да ви разказвам за някое от посещенията си в чужбина. Ще ви разкажа обаче за нещо, което се случи докато си седях кротко в къщи и дописвах със съавторите си книгата „Динамика на науката и научна продуктивност” – фиг 1.

Фигура 1. Книгата, заради която се случи всичко. Колко ли „експерти” по управление на научни системи у нас знаят за тази книга? И да знаят, си траят. Защото тази книга трябваше да се появи като резултат от един проект, който бе триумфално отхвърлен като некадърен на прочутата сесия на фонда за научни изследвания през 2012 г. И докато у нас се раздаваха пари за изследване на долните женски гащи, но не и за изследвания на научно-технологичната система, германците се заинтересуваха. И ето ви я и книгата. Пълна с математически модели. Защото науката е сложна система и управлението и е още по-сложна задача. Която изисква доста поназнайване на математика. Но я ми кажете – сус, бре! И четете надолу.

Беше късно вечерта и съавторите ги нямаше вече при мен в стаята. Бяха заспали. Вече се приготвих да привършвам, че ми се и спеше и на мен. И както се бях вторачил в екрана на компютъра, усетих, че някой ме гледа. Погледнах към вратата на стаята и що да видя – там кротко седеше едно зелено човече. Откъде се бе появило и как – не знам. Но във всеки случай нямаше нито виене на вятър, нито гръмотевици, нито светлинни ефекти, както си му е реда по блокбастърите. Та вместо гръм, трясък и мирис на сярра – едно кротко зелено човече, към метър и трийсет сантиметра високо. Кое то вместо да ме гръмне с бластер или да ме заръфа с отровни зъби, протегна напред двете си ръце (с по 4 пръста всяка). Та в дясната му ръка имаше 2 хапчета – едното синьо, а другото – червено. В лявата ръка имаше един лист (стори ми се формат А4) и на него пишеше (на български език!): „Избирай. Синьото хапче – заспиваш и забравяш, че съм бил тук. Червеното хапче – и ще ти покажа нещо много по-интересно от дупката на заека.”

Почесах се по тила. От какъв зор туй зелено човече с голямата глава е било толкоз път, че и на български по лист е писало – запитва се моето вътрешно аз. Вероятно зорът ще да е голям и ще да му трябва за нещо, щом ме пита, а не ме отвлича направо. И преди да направя нещо, устата ми каза – „Давай червеното хапче”. След две минути със зеленото човече седяхме в кухнята, пиехме хубава чешка бира и си говорехме – то на неговия си език, аз на български, ама се разби-

хме.

- А защо те разбирам какво ми приказваш – попитах го аз.

- Преводачески микроби – отговори човечето – пиеш червеното хапче и почваш да разбираш галактическите езици.

- Да взема да резна една салата към бирата – поокопитих се аз, като продължавах да се чудя, какво ли иска туй същество от мене.

- А, остави – рече човечето – работа имаме да вършим.

„Пак ли някой гледа да ме хване за работа и то безплатно” – помислих си, но ми стана интересно – „каква ли пък ще е тази работа, заради която туй човече е било цяла галактика път”. Преглътнах и попитах:

Та, каква е тая работа?

И човечето почна да разказва. А от разказа разбрах следното. Човечето било нещо като посредник при наемане на квалифицирани умове. НеЙде значи из Галактиката имало една планета, наричана Планета на маймуните. Там имало някакви научни организации, дето правили проблеми на клиента му – някой си генерал Урко. Та Урко решил да се отърве от тая напаст учените, обаче му писнало да избива, решил да действа по-така. Наел нашият посредник и той открил, че на Земята има една държава България, където научно-технологичната система е успешно разбита за няма и 20 години. Открил още, че пиша книга по въпроса как трябва да функционира една научно-технологична система. И решил, че щом знам как трябва да функционира системата, пък съм видял и как се раз-

бива, съм подходящият човек за неговия клиент. С две думи – генерал Урко ме кани на планетата на маймуните за съветник.

- Ами ако откажа – реших да попитам.
- Сакън, недей – разтревожи се човечето – пък и наградата е добра – ако свършиш работа, ти предлагам 200 години пътуване напред във времето на Земята с 10 спирки, х 9 от които в години по твой избор. Всичко е предплатено. А на Планетата на маймуните – пълен пансион в двореца на Урко. Има и екстри.

„Хм, рекох, си – няма да е лошо да видя бъдещето. Пък и май моя зелен приятел вече е прибрал комисионната”. И след малко усукване от тактически характер, взех, че приех.

- Добре – рече човечето – нека да тръгваме тогава. Не се притеснявай. Ще поизкривим малко времето, та колкото и да прекараш на Планетата на маймуните, да се върнеш тук след три минути. А, да – имам и две системи за пътуване. Едната е старомодна – през тунели в пространството с панорамен изглед на околността. Но понеже на доста клиенти им прилошаваше и повръщаха из тунелите на времето, имаме и нова система – щракаме с пръсти и сме там където трябва. Разбира се, всички предохранителни мерки са включени, ние не сме търсачи на силни усещания, че да се появим на планети с разтопени повърхности, без да сме наясно с условията.

- Щракай – рекох му. И човечето щрака.

Планетата на маймуните

И се озовахме на Планетата на маймуните. Пак ей така, без никакви ефекти. Опасно нещо са новите технологии. Всичко безшумно и невидимо, няма какво да изплакне очите.

На Планетата на маймуните беше като на Планетата на маймуните. Маймунска работа до маймунска работа. Няма да влизам в подробности. С моя зелен спътник се придвижихме до един голям и с маймунски вкус обзаведен палат. Пред него – мръсотия и разбити улици, кал до ушите и разсипан боклук. И весело квичашо прасе, ровещо със зурла в боклука. Вътре обаче – кожи от най-различни зверове, чикчирикащи птичета и дебели женски горили, играещи нещо като ключек и крякащи местната чалга. И за капак на всичко:

Генерал Урко, по чието желание сме тук – учтиво каза зеленото човече.

Мислех си, че Урко е някакво стройно страшилище, високо 4 метра и натъпкано с мускули. Насреща ме обаче седеше плешив тумбаклия, малко уморен от дългия ден.

- Сядай професоре – рече Урко и се почеса по маймунски зад ухото – имам тука един проблем който ще ми решиш.

Брей, помислих си, откъде пък е толкова сигурен, че ще му реша проблема. Но си замълчах.

-Глей сега – небрежно каза Урко – проблемът ми е, че има тука едни учени маймуни, дето са по-умни от мене. Пречат ми значи да си въртя бизнеса, акъл искат да ми дават как дър-

жавата да управлявам. Аз акъл неща, ти на мене пари ми дай. Та трябва да ги навра тези учени в някоя малка хралупа. Обаче не искам направо да им пратя стотина от моите горили. Ще ми се развали имиджа на баща на народа и съзидател. Трябва по-така, някак. И тоя зеления, казва да си намеря чуждестранен съветник от място, дето тия работи вече са ги правили. И търсихме, търсихме и намерихме тебе. Зеления каза, че ти можеш както да разбиваш, тъй и да строиш. Сега ша ми ги разбиеш тия учени, дето много приказват, пък после, ако реша, пак ша та викам, да ми ги наредиш наука да правят, ама без да си врат носовете маймунски дето не им е работа. Утре почваш – рече Урко – и почваш да ми пееш, как полека, полека да им намаля силиците и да им сецна гласеца учен маймунски.

И разговорът свърши. А аз съжалих, че се съгласих да тръгна с вежливото зелено човече. И сега съм в нещо като арест, от който ще се измъкна само ако угодя на Урко. Е, какво пък, рекох си, ще му угодя. Не ме е докарал бадева от другия край на галактиката.

Как научих Урко да мори учените си с глад, мизерия и лоши условия за работа.

През деня генерал Урко показваше на маймуните, че има маймунджилъци, които те още не знаят. Постъпваше този, рекетираше туй-онуй от онзи, докато се умори и се прибере в маймунския си палат. Разбира се по ДМТ

(държавната маймунска телевизия) за това не се говореше – там Урко бе супергероят. Днес чешмичка ще открие, утре ново дървенце за игра на маймуняците – малчугани ще благослови. И тъй нататък. И народът маймунски бе заливан с коментари за великите действия Урковски и то все от учени шимпанзета, първи специалисти по горилология и все от независими институти като Института за подкрепа на Урко, Урковския комитет или маймунологическата агенция „Комуникация на Урковите Работи” (даже не смея да си помисля да ви кажа съкратеното название на тая агенция). И като учени маймуняци всички в един глас тръбяха как са независими и че редовните доставки на банани за техните организации в никакъв случай не идват от плантациите на Урко (на което и най-простите маймуни много не вярваха, щото то освен банановите плантации на Урко, други плантации нямаше).

С две думи, Урко си беше осигурил медиен комфорт и като практичен маймуняк, навил си нещо на пръста, вечер се допитваше до мен как да се разправи с разните там учени орангутани, шебеци и други такива. И тъй, първата вечер заварих Урко разпльоскан наред изкуствена горичка с бананови дървета, хапвайки си банан.

- Думай сега, как да ги омаломощя тия многознайници – мляскаше великият генерал.

- Ами генерале – почнах аз – да дам практически пример от там откъдето идвам – рекох аз и му показах няколко картинки. – Ако искаш да омало-

мощиш учените си умствено, трябва да ги омаломощиш първо физически. Туй ще направиш, като им намалиш мидичките (мидичките на планетата на маймуните бяха нещо като парите у нас – на цялата планета имаше една кариера за черни мидички и тя (разбира се) беше собственост на Урко. Та генералът копаеше местните пари. Но да не влизаме в подробности за финансите на планетата на маймуните.

- Как да им намаля мидичките, нали няма да могат да си купуват банани и ще гладуват – заръзсъждава Урко.

- Точно това е целта – казах му аз. – На моята планета вместо мидички циркулират хартийки, наречени пари. Значи у нас учените се омаломощават, като им се плащат заплати, които не покриват и разходите им за елементарно съществуване. Ето аз там при нас, от април 2004 г., значи от 10 обиколки на планетата около нашата звезда, изследвам тая работа за учените от една организация наречена академия на науките. Нашите първенци се надпреварват да приказват, че там работел елита на нацията, пък държат заплатите мизерни. И ето – как – фиг.1. За тия 10 обиколки при нас са се сменили 7 министъра, отговорни за науката. И при всичките българските учени от академията на науките се моят с ниски заплати. И забележи гене-

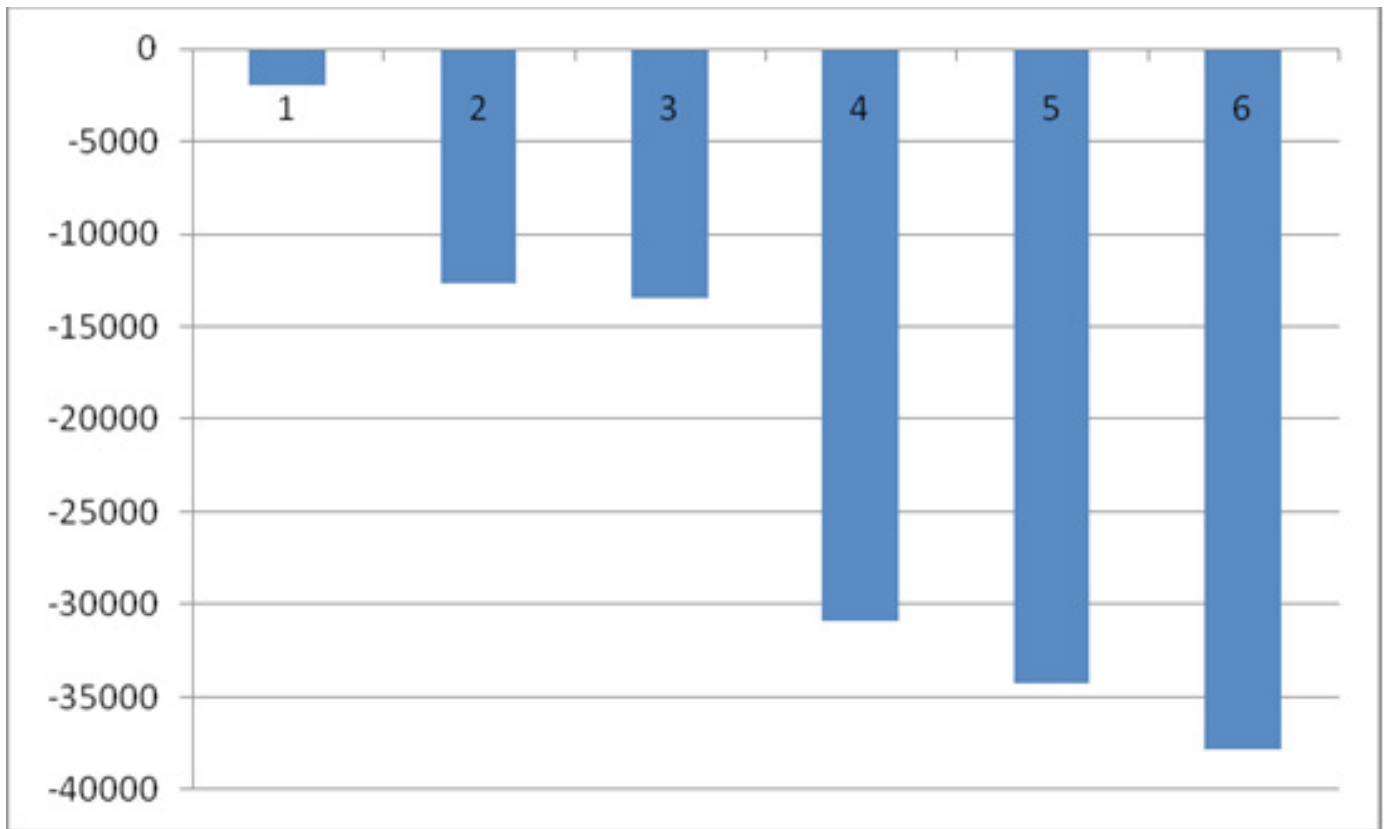
рале – при втория министър (Даниел Вълчев) и при четвъртия (Сергей Игнатов) имаме рязък скок на недостига. То е защото тези двамата са отявлени привърженици на това, което при нас наричаме неолиберализъм. А то по същество е – намаляваме парите, с които трябва да се извършват изследвания, а каквото остане го даваме на врачки, баячки и изследователи на чисти и мръсни долни гащи, намаляваме заплатите на истинските учени и ги оставяме да се оправят както могат. Разбира се, така усмъртяваме националната наука и националния научен потенциал, ама нали такава е целта.

- Аха – рече Урко – май почнах да схващам. Министърът при вас значи е това, дето тук му казваме главен маймунар по въпросите на маймунщината, пощенето и маймунския прогрес. Значи трябва да туря за главен маймунар един дето не му пука за умните и да го накарам да им намали мидичките на месец и мидичките да се правят маймунските сбирки и да прахосват хартията с писания и чертежи. Хм, имам един такъв – Маймуншебек Арш Гиби. Е, сега ще го издигна. Ама, ако не се отчита за краденото, ще трябва да го сменям. А той малко шмекер си пада. Да-а-а – замисли се Урко – трябва да имам кадрови резерви.

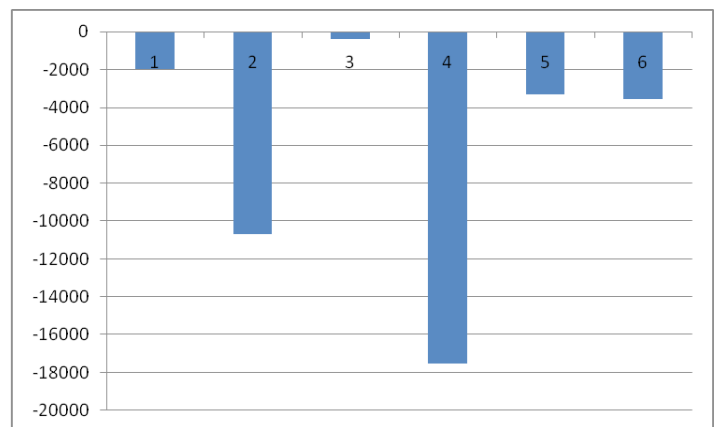
БГ Наука

участва в проект „Културно-историческите паметници в област София-град“.

www.monuments.bg

Фигура.1. Абсолютно финансово затъване на българския учен (с натрупване от предишния министър и в лева за целия период на министерстване на съответния министър). 1- при Игор Дамянов. 2- при Даниел Вълчев. 3-при Йорданка Фандъкова. 4- при Сергей Игнатов. 5- при Стефан Воденичаров и Николай Милошев. 6- при Анелия Клисарова.

Фигура 2. Финансовото затъване на българския учен (в лева за целия период на министерстване на съответния министър). 1- при Игор Дамянов. 2- при Даниел Вълчев. 3-при Йорданка Фандъкова. 4- при Сергей Игнатов. 5- при Стефан Воденичаров и Николай Милошев. 6- при Анелия Клисарова.

- И какво е туй на другата картинка (фигура 2) – поинтересува се Урко.
 - Ами това генерале показва какво е затъването на учените при нас при всеки министър. То е ясно, че при двамата откровени неолиберали затъването е най-голямо.

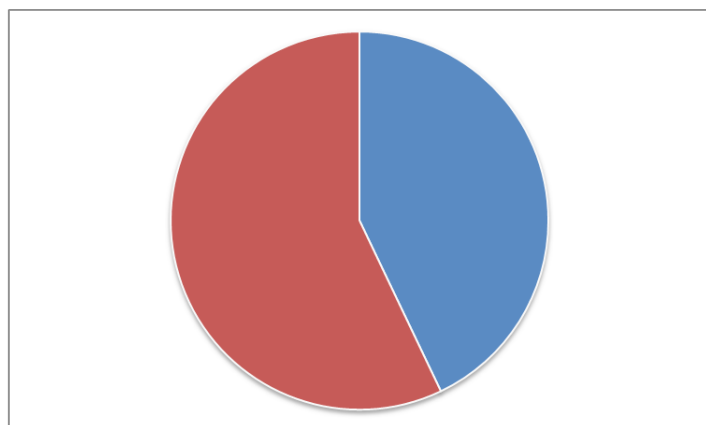
Но искам и на друго да обърна внимание. Затъването зависи и от сезона.

Виж генерале какво става при министър 3 (Йорданока Фандъкова) и при министрите 5 (Стефан Воденичаров и Николай Милошев). И двата мандата са горе долу около 4 месеца. Само че Фандъкова управлява през лятото, когато разходите за отопление са малки и не се плащат толкова данъци, докато другите двама хващат зимата и после плащането на данъците, че и на всичкото отгоре идват непосредствено след неолиберала Игнатов. С две думи – е да искаш нещо да направиш и то за кратко време, а преди тебе министър е бил неолиберал - нищо няма да направиш. Може само да почнеш да чистиш оборите, в които са превърнати науката и технологичното развитие. Та затова, затъването при Воденичаров и Милошев е колкото при следващия министър (Клисарова) която управлява почти цяла година.

- Аха – рече Урко – през зимата значи мор и кой доживее лятото – да хапва тревица и по някое бананче. Че то при вас било като тука, бе – развесели се генералът – Я да те видим, мож ли изяде един банан. На ти банан и кажи сега какви са тез кръглите картинки.

- Кръглите картинки генерале, показват какви са приходите и разходите на

един доцент в БАН по времето на различните министри.

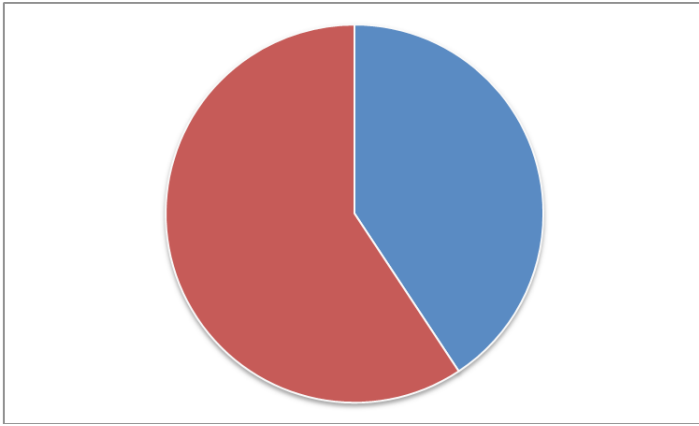
Фигура 3. Приходи (синьо) и разходи (червено) на българския учен по времето на министър Игор Дамянов (от април 2004 г.)

Вижда се, че още през 2004 година разходите надвишават приходите. И така 10 години. Какво мислиш генерале, че ще стане. Младите бягат, по-възрастните си търсят друга работа или допълнителна работа, за да оцелеят. Управниците си бляят – какво го интересува тях, че научно-технологичният сектор на България загива. Тях ги интересува да се точи държавата на всеки възможен вход и изход, пък като грохне - ще бягат по чужбина като африканските бащици на съответните нации.

БГ Наука е бесплатно, защото знанието трябва да достига до всеки.

БГ Наука е електронно издание, за да може всеки българин по света да има достъп до него.

www.nauka.bg

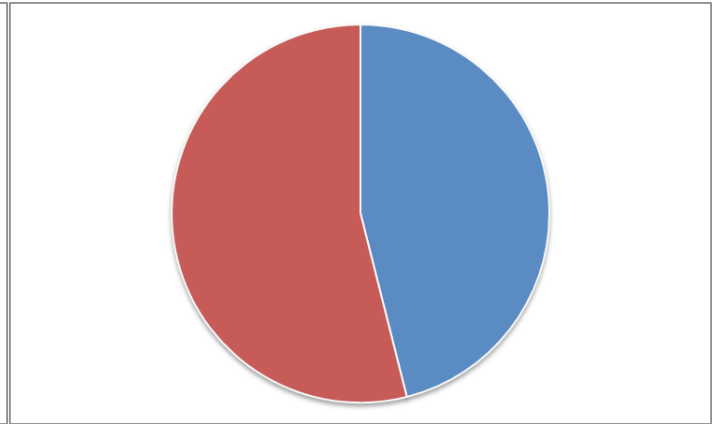

Фигура 4. Приходи (синьо) и разходи (червено) на българския учен по времето на министър Даниел Вълчев.

- Е - каза Урко – хубава работа, даже маймунска е това с бягството. Зелено-то човече каза, че там, при вас в Африка и много маймуни имало.

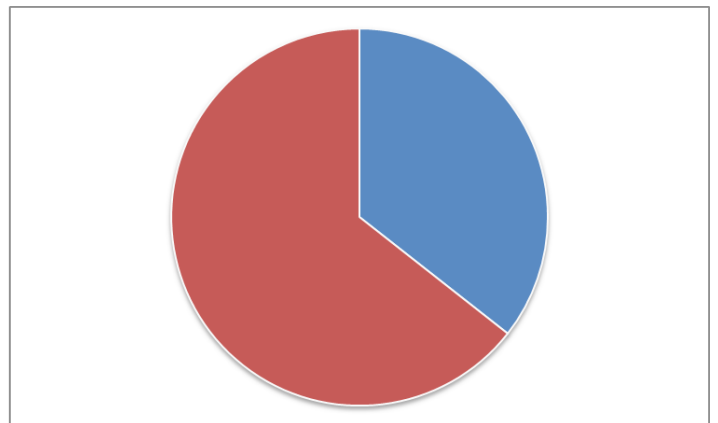
Аз се направих, че нищо не съм чул и продължих.

- И при всичките министри разходите са по-големи от приходите. И за да отбиеш общественото мнение от този проблем, генерале, събираш една пасмина от псевдоучени, правиш им закон, че да се сдобият и с титли, наслагваш ги по ръководните места и готово. Точиш държавните пари, а в същото време обвиняваш учените, че нищо не правят, пък ето ти им отпусках пари. Истинските ти учени изчезват полека, остават само паразитите. И проблемите ти свършват, защото паразитите си натискат парцалите, стига да могат и те да покрадват от време на време или някое безполезно проектче да им се финансира.

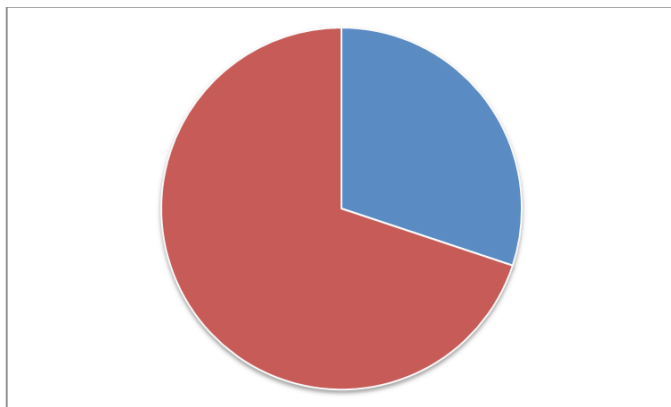

Фигура 5. Приходи (синьо) и разходи (червено) на българския учен по времето на министър Йорданка Фанджкова

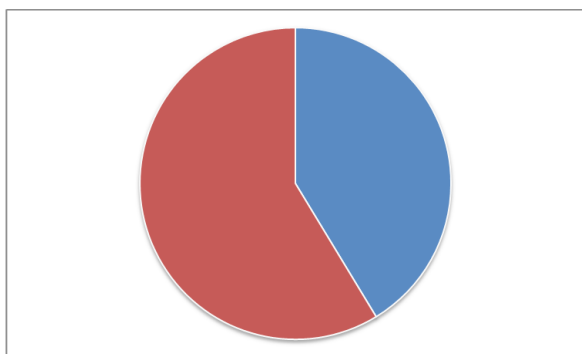
- Добре – каза Урко – хайде стига за днес. Утре ще ми приказваш как да организирам ръководните структури, тъй, че полека, но ефективно да съсия националната наука.

Фигура 6. Приходи (синьо) и разходи (червено) на българския учен по времето на министър Сергей Игнатов

Фигура 7. Приходи (синьо) и разходи (червено) на българския учен по времето на министрите Стефан Воденичаров и Николай Милошев

Фигура 8. Приходи (синьо) и разходи (червено) на българския учен по времето на министър Анелия Клисарова.

Как Урко бе възхитен от недостатъчността на структурите за управление на научно-технологичната система

На другия ден Урко бе в настроение. Някакъв (назначен от него) съвет от маймуни бе отхвърлил идеята да се правят вятърни мелници покрай морето и силата на вятъра да се използва за движение на вода по напоителни

канални. Вместо това, Урко бе купил земята и хиляди безработни маймунаци дълбаеха изкопи за рибарници, а други хиляди бяха готови да носят вода с кофи, за да ги напълнят. Та хем работа за народа, хем риба за тез, които могат да си я купят и тук-там по някоя благотворителна вечер с рибена чорба и за най-бедните. Разбираше ги Урко тия работи.

- Та казвай сега – прозина се Урко – какво да правя с организацията на науката, че да я скапя и да скапя и учениците без да се напругам много.

- Лесна работа генерале – започнах аз – трябва да направиш две неща – лоша организация, че да се спъва науката и подходяща мрежа от твои хора да контролира процеса и да не допуска свестните учени до върхови ръководни позиции, та да не вземат да оправят системата. А лошата организация на една наука започва от лошото и управление. Даже и преди да се управлява лошо науката може още нещичко да се направи. Например, генерале, взимаш научно-технологичната система на държавата и я разбиваш между две министерства – едното да управлява науката и приложните изследвания, а другото да управлява технологиите.

-Хе,хе,хе – захили се Урко – този номер го знам. Да знаеш колко неща съм разбрицал така – разделиш нещото на парчета и частите му не се синхронизират и резултат – никакъв. И после си избирам кой да е виновен – от пониските нива де, некадърниците на управленски позиции си ги пазя – зерто и качествените некадърници са кът. И да ти призная – посниши глас Урко

– най-качествените некадърници си ги отглеждам по неправителствени организации.

- А така, генерале – казах и си помислих, че Урко хич не е толкова прост, колкото му се носи славата – но да се върнем сега на науката. Та нея я забиваш в едно министерство, дето са толкова заети с друг батак – като образованието например, че да няма необходимата структура и капацитет за ефективно управление. Финансирането го орязваш тотално, правиш процедурите по финансиране безобразни и ги набутваш на трето място – например във Фонд за научни изследвания.

- Туй утре ще ми го обясниш по-подробно – протегна се Урко и взе един банан – да видим има ли начин парици от този фонд да си краднем и друг да е виновен. А иначе разбрах – каза Урко – разбиравам системата за управление колкото мога.

- О, не е само това, генерале – продължих аз. Има и още. За да си унищожиш науката, трябва да унищожиш връзката с приложните изследвания. Значи трябва да унищожиш всякаквите приложни институти и изследвания в държавните фирми. Обявяваш всичко за напразни разходи и готово. Закриваш, изхвърляш си учените на улицата, те емигрират по чужбина или си намират друга работа и готово – проблемът ти почва да се решава – умните глави в държавата намаляват, простацината почва да властва, а простаци лесно се управляват. Пък може и на ръководни позиции да ги сложиш – той си краде, ти си затваряш очите – нека да създава каша, че да имат маймуняците за

какво да се бунтуват и да не си задават въпроси кай краде най-много.

Тук Урко ми хвърли един навъсен поглед, но като отхапа едно парче банан, се замисли и рече:

- Искаш ли да викна две горилкини професионалистки да изиграят по един ключек. Ей сега ще кажа на секретаря Маймуняшки да иде до Мадам Макакия и да докара тазгодишните мис Универсум Горила и мис Свят Горила. Пък после ако искаш и ще ги изконсумираме.

-А-а, благодаря генерале – ужасен промълвих аз – не ми е днес до горили, но ти за тебе си поръчай колкото искаш.

-Що бе, ти по шимпазкини ли си падаш? Или може би по гибонкини. Кажки какво искаш, аз черпя.

-Благодаря, благодаря, генерале – казах аз – но нека да продължа да разказвам, а горилите нека хвърлят гюбеците, та да се поразкършат, преди да ги консумираш.

- А така те искам – каза Урко – думай сега, какво има още.

- Ами като разсипваш управлението и структурите на научно-технологичната система, трябва да отвличаш вниманието на обществото, генерале – подхванах аз – а за целта трябва да се постараяш да намериш идеологически ограничени маймуни, които да почнат сутрин, обед и вечер да показват маймунджилъци по централната маймунска телевизия и по твоите части канали „Шебек 1“, „Шебек 2“, „Горилска икономика“. И да говорят, ако може с апломб на кудкудечещи кокошки, че науката трябвало да се самоиздържа на пазара и че то науката е като копа-

нето на картофи и също толкова акъл е нужен да се занимаваш с наука. А, да и обявяваш истинските учени за мързеливци, дето само събират банани и кокосови орехи, клатят си краката по научните дървета и нищо друго не правят. Разбира се трябва да накичиш верните ти маймуни с професорски и други титли. Можеш и да учредиш някоя награда, кръсти я на някой виден учен маймун от старо време...

- А, чакай-рече Урко-имаше един, май Маймунори се казваше. Беше открил една странна болест. Маймунеците, дето четяха книгите на един теоретик на новата маймунска икономика – Лудвиг- Орангутан от благородната фамилия на Гигантопитеците от областта Майзис, та като четяха и задниците им от червени ставаха сини. И бе предложил лечение – да четат Маймун Ергастер от Хайделберг, та задниците им от сини ставаха пак червени. Значи, утре ще създам наградата Маймунори. И трябва да намеря кой да я раздава, ще му я дам четири-пет пъти, пък ще го сложа после той да я раздава. И колкото повече скандали около него, толкова по-добре. Пък нека да я раздава на кого си ще, колкото повече наградици подхвърлям, толкова повече усти ще затварям. Схващам, схващам- зарадва се Урко – значи и ще набия науката в министерството на маймунското образование. Та да стане кашата още по пълна. И там отбрани учени маймуни трябва да сложа да управляват. Да знаеш има едни от рода Ардипитек кадаба – много са подходящи. За тях е въпрос на чест да изместят тези, дето са ги направили учени

маймуни. Такива ще издигам, но трябва да внимавам, че да не опитат да отсвиркат и мене. О-ох, уморих се. Хайде да спрем за днес и утре пак.

И тъй Урко тръгна да консумира миските, а аз се прибрах в стаята си и започнах да мисля какво ще му разказвам утре.

Как обсъдихме с Урко краденето на пари през фонд за научни изследвания

На другия ден Урко пак бе на кеф-имаше някакавъв празник и маймуните бяха изпълнили улиците. От покрива на двореца на генерала цялата маймуниада се виждаше много добре. Урко похапваше резенчета от портокали и гледаше парада. А парадът минаваше тъй, че нещата се случваха долу в ниското доста под нозете на генерала.

- Кажи сега как да им свивам парите на моите учени маймуни, ама да е законно – подхвана разговора Урко.

Тъкмо да му отговоря нещо и видях едно странно украшение, което маймуните разнасяха по улицата. Направено от нещо като балони черно слънце със златни лъчи. И ми хрумна какво да му кажа.

- Погледни това черно слънце генерале – започнах отдалече аз – то всъщност вече е угаснало, само, дето някой се прави, че още свети и му е турнал златни лъчи.

- Така е – захили се Урко – но какво общо има това с парите на учените маймуни?

- Ами много просто – продължих аз

– угасналото слънце е като институционалното финансиране на науката, а псевдозлатните лъчи са като проектното финансиране на разбитата наука. Значи, като решиш да намалиш рязко парите за финансирането на науката генерале, отрязваш институционалното финансиране. Разбира се като угасиш слънцето никаква светлина и топлина няма да получиш и никакво развитие няма да има в съответната бедна държава.

Урко спря да дъвче портокаловите резенчета и се заслуша.

- И после какво – попита той.

- Ами после е лесно, генерале. След като си орязал институционалното финансиране, ти трябва пропаганда. Изкарваш най-неинтелигентните си, но верни маймуни и те трябва да опищят цялата планета на маймуните, че се преминава към проектно финансиране, за да се повиши ефективността на науката.

- Ама чакай сега – почеса се Урко зад ухото – как тъй? Нали съм угасил слънцето и съм намалил финансирането на науката. Защо трябва да пускам маймуни да приказват. Ще вземат да изтърсят някоя глупост и после ще трябва да им насинявам червените задници.

- Е, генерале – рекох аз – доколкото видях, при вас е модерно маймуни да си боядисват задниците сини, та да не личи като ги насиняваш. А пищенето за проектното финансиране е подготовка за открадване и на тези мизерни пари.

- Аха- каза Урко – и как ще стане тая работа?

- Елементарно, генерале – караш учените си маймуни да пишат проекти. И такива условия за написване на проектите измисляш, че пет пъти на маймуни да станат, докато напишат проекта. Но и десет пъти на маймуни да станат проектите им пак няма да минават. Правиш мрежа от свои верни маймуни на възлови позиции и те така оценяват проектите, че парите отиват при твоите верни маймуни. Ама няма значение какво глупави теми се пишат по проектите. То важното е парите да ги вземат твоите маймуни, а истински учените маймуни – те да мрат като са толкова учени – да се оправят сами. Даже може да туриш един-два макака да ги питат тези – абе, като сте толкова умни, къде са ви проектите!

-Бравос! - Урко беше във възторг - Тъй, пъдаря, я донеси на момчето едни круши бе – подвижна Урко на огромната горила, която пазеше вратата. След което се обърна към мен и ми намигна – поръчах ти круши от вашата планета.

След което Урко се намести на подобие на диванче, на което беше седнал и продължи:

- Значи, ако съм разбрал добре, най напред затривам институционалното финансиране на истински учените маймуни, та да няма наука. То мога и да си направя и мои си организации от верни маймуни и тях да ги обявя за учени. А може и законче да им прокарам, та по бързо да вземат титли – почеса се Урко по брадата- и като вземат титли – хоп на важните позиции, както ти казваш. А после – тук очите на Урко заблестяха в падащия мрак –

за да прикрия срамотията от това, че съм угасил слънцето, пускам най-голямата маймунска гмеж да кукурига как отсега нататък залагаме на проектно-то финансиране. И подбирам няколко от най-простите маймуни, които маскирам на това, как му беше името при вас, а, на пауни, с перца от проекти, та да се пъчат. И тъй народът маймунски може и да не се сети, че финансирането на системата е разбита и докато е разбито, никакви резултати няма да се появят. Хитро, хитро-о-о-о – заключи доволен Урко. После погледна към изгриващия спътник на планетата на маймуните и продължи:

- Значи трябва да взема мерки да разбия къщата, тоест концентрацията на учени маймуни в онези омразни институти на академията на науките и на нейно място трябва да нацвъкам колкото се може повече маймунски гнезда, дето да продават дипломи на младите маймуначета. Как му викахте на това при вас – нови, по-нови и най-нови университети май беше. И специални програми за тези гнезденца трябва да създам – да тече парата натам. Пък нека да е провал след провал, нали това е целта на занятието. И като насоча проектно-то финансиране натам никаква наука и онуй, как му беше името – а, технологии няма да има. Обаче това е целта – парата крадната, а виновни са учените маймуни. И ще им викам, че само си клатят краката и ще им покажа постен коксов орех. Хе, хе, хе – и виновни си има и парата изчезва.

Тук Урко реши, че е научил достатъчно и каза:

- Добре, много неща научих от тебе. Сега си почини, пък аз за 3 дена и 3 ноци ще направя организацията и ще ти я покажа на изпроводяк.

Съветът на Урко и ценностите, изрисувани на маймунските задници.

Урко вероятно бе доста доволен от моите съвети, тъй като през следващите 3 дни прекарах чудесно в разходки из райските кътчета на планетата на маймуните, съпровождан от един орангутан за водач и две горили за пазачи. На следващата сутрин, след като се прибрах в столицата, Урко ме повика във Върховния маймунски съвет (нещо като нашия министерски съвет), където ме въведоха в една голяма зала и ми посочиха един стол на закътано място, откъдето аз виждах всичко, а самият мен никой не ме виждаше. До мен на един стол седна вежливото зелено човече. Като го видях, въздъхнах облекчено – вероятността да се прибере жив и здрав на родната си планета нарастваше.

А вътре в залата, на една голяма маса, се беше разположило едно пъстро множество от маймуни от всевъзможни видове. Наподстригани, зализани, облечени в дрехи с невероятни и непонятни цветови комбинации. Но най-интересното бяха огромните табели на масата пред тях. Когато съответният маймун седнеше на стола си, огромната табела го закриваше така, че маймунът от срещната страна на масата не можеше да го види. Каквото

се виждаше, бе един надпис, където с огромни букви бяха написани титлите на маймуна и неговите „научни постижения“. Например: Професор Маймун Маймунски, доктор на банановите науки, доктор по зяпане в небето, доктор по броене на кокошки, магистър по тоалетно дело от Новия маймунски университет от дясната страна на градската порта (да не се бърка с Новия маймунски университет от лявата страна на градската порта, който е още по-долнопробно заведение). И по-нататък – откривател на закона за запушване на тоалетната с кофи с ябълки, откривател на десния край на големия камък от лявата страна на голямата скала до дървото, където господарят Урко събирал банани като малък. И не на последно място – собственик на известната социологическа агенция „Маймуните ги разбират тия работи“. И още – член на ордена на нощните пеперудести маймуни и на ордена на маймуните ревачи, почетен държач на бидето на господаря Урко и тъй нататък. Разбира се, табелката на отсрещния маймун никак не отстъпваше по пищност и интересна информация. И тъй маймун до маймуна, събрани незнайно как и сложени да управляват науката и технологиите на планетата на маймуните.

В този момент влезе Урко и всички станаха. Какво бе изумлението ми, когато видях, че на всичките маймуни задниците им бяха боядисани в синьо. Но бързо се сетих, че Урко ценеше сините задници повече от червените, та стресът ми попремина. Урко махна с ръка на маймуните да седнат и те на-

сядаха по столовете. Той също седна и сръбна от чашата, която стоеше на масата до стола му. След което погледна маймуна от срещуположния край на масата и погледнатият маймун веднага се изправи. Беше някаква кръстоска от видовете източна горила и западна горила. И започна да държи нещо като реч:

- О велики, ненадминати генерале, бяло наше слънце над пустинята на глупостта!

Урко се понамръщи, а аз си помислих, че ако този мелез продължи в същия дух, работата няма да свърши на добре. А в това време кръстоската между източна горила и западна горила продължи:

- Благодаря за сияйното ти решение да поставиш мене, битият десетки хиляди пъти в главата за председател на този важен съвет, който да проведе реформата в науката и технологиите на планетата на маймуните. О, генерале – продължи кръстоската - досега в този сектор са наливаха ценни бананови и други ресурси на изстрадалия маймунски народ. Но както е казал великият маймун Горилид дьо Емпти Брейн, ученик на великия циркажия Шипмаз от всеизвестната школа от Банановата гора Чии Каа Гоо, наливането на ресурси в неререформирани сектори е срам за маймунщината. Така, колеги, образцова бананова република не се прави! Затуй, о, Всемъдрий, ний, наградените от Тебе с титли и поставени от Тебе тук твои покорни лизачи на крака и на каквото още кажеш, приветстваме от все сърце решението ти да се намали институционалното финансиране на

мръсните и мислеци се за много учени маймуни от Маймунската академия на науките и от Старите университети. Както е казал великият Хай макак Ек Плиткия Ум, нещото което ще оправи всичко е свободният алъш-вериш! Там най-способните маймуни ще излъжат другите и тъй ще оцелее най-здравото от маймунския род, а другото да мре! Защото алъш-веришът е сложна работа и трябва да бъде оставен сам на себе си. Маймуните нямат капацитет да контролират алъш-вериша, даже и държавата няма капацитет!

Урко се намръщваше все повече, защото държавата бе той, което сторонникът на свободният алъш-вериш почваше май да забравя. Чакаше го явно още по-голяма насиняване на задника. Ние със зеленото човече слушахме тирадата със зяпнала уста. А тирадата си продължаваше:

- Само ти Велики генерале, може да си господар и командир и да ни казваш какво да правим! Не може някак-ви си там маймуни, прахосали младостта си да учат при разни ми там професори, дето много знаели природните и други закони, да ни дават акъл какво до правим. Ние знаем какво да правим и какви закони да откриваме. Ето аз например вчера, като си пиех следобедния сок от кокосов орех и мислех как да превърнем Планетата на маймуните в образцова бананова република, открих закона, че всяка ябълка отблъсква нашата планета. Ето защо, за да е стабилна нашата планета, всички ябълки трябва да бъдат изядани от народонаселението още докато са млади и зелени!

Тук завистлив шум и пъшкане премина през масата – много бяха тюхкащите се, дето не се бяха сетили за този Велик Закон. А маймунът продължи:

- Затуй ние горещо подкрепяме решението Ти да заложиш на проектното финансиране и да го даваш през година-две че и по-нарядко. Онези учени маймуни трябва да научат къде им е мястото. Ние Ти обещаваме, че ще направим всичко, ресурсите да отиват само при онези маймуни, които правят ценни изследвания като моя закон или като изследванията на колелата професор Бонобо от Южната джунгла относно причините за разликата в размерите на долните гащи на женските горили и женските макаци – факт, който и досега няма научно обяснение, ако и някои от онези, учените маймуни да твърдят, че причината била еволюционна. Не може еволюцията да даведе до разлики в пъти в количеството плат, необходим за долни гащи. Тук има намеса свише или пък свободният алъш-вериш тъй е оправил нещата!

Радостни кимания и примлясквания изпълниха залата, а Бонобо от Южната джунгла се изпъчи до пръсване. Кръстоската продължи да говори:

- О, велики генерале! Не искаме да те безпокоим, но дочухме, че тук се мотаел странен маймун без окосмяване, който предлагал съвети, какво да се прави с науката и технологиите на нашата планета. Злонамерен ще е този маймун и може нещо да ти подшушне да не правиш нещата, както си ги

замислил. Гибел ще настъпи тогава генерале! Ако онези учените маймуни имат достатъчно институционално финансиране, ако заплатите им не са мизерни и ако парите по проекти отиват при тях, а не при нас, те ще ни заместят и ще почнат да ти дават акъл. А ние сме ти верни! Ето, както кажеш – така ще си пребоядисаме задниците. Само кажи!

На Урко обаче май му писна да си губи времето. Все пак доста дела имаше да движи. И реши да се възползва от възможността.

- Добре, стига за днес-каза той-Утре ще реша кой ще заема ръководни постове да управлява. И ще реша по това, кой си е боядисал най-ценно задника. Искам да ги боядисате така – на червени и бели хоризонтални лентички, а в левия горен край – син правоъгълник с бели звездички. Значи лентичките да са 13 и най-горната да е червена. Разбрахте ли – червена! И звездите да са 50. Ако някой си боядиса неправилно задника, няма да бъде назначен! Не ми трябва маймуни, които не могат да си боядисат правилно задника, пък искат наука да управляват! – рече Урко, стана и излезе.

В залата настъпи суматоха. Горилите не бяха особено притеснени, но как ще изтипосаш 50 звездички на макашки задник? И след като лентичките са 13 и горната и червена, то най-долното ще е бяла и ако Урко реши да погледне отдолу нагоре? Скоро обаче тези притеснения утихнаха и маймуните се юрнаха към професионалните обработвачи на задници. Зер от ценността на рисунката върху задника утре зависеше кой какъв пост щеше да

получи в научно-технологичната система на планетата на маймуните.

- Е, добре си свърши работата – вежливо каза зеленото човече, щракна с пръст и след миг отново бяхме в моя кабинет. Погледнах часовника на компютъра. Бяха минали само 3 минути. Никой не беше забелязал, че ме няма.

- А сега, обещаното пътуване в бъдещето – каза зеленото човече. – Първа спирка – годината на Гай Баню (или на гей Баню, ако повече ви харесва). „Гай Баню!!!! Леле боже, какво бъдеще ни чака“ – въздъхнах аз.

- Е, не се обезкуражавай – рече човечето – с всяко пътуване във времето бъдещето малко се променя. Пък и ти нали си специалист по социални процеси – ако нещо в бъдещето не ти хареса, знаеш как да го предотвратиш.

И тъй, казахме си довиждане със зеленото човече и аз поех към времето на гайовете. Разбира се, няма да ви описвам какво видях в бъдещето. Защото е добре да си го изживеете сами и защото имам да ви разказвам още за пътешествията си из Галактиката. Например, как попаднах на планета, в която господстваше миналото. Но, всяко нещо по реда си. А докато днес пишех за преживяванията си, често ми идваше натрапчивата мисъл, че българите и японците сме все южни народи, но има една мъ-ъ-нинка разлика. В Япония самураите 1000 години са избивали некадърниците, а у нас некадърниците 1000 години избиват самураите. И тъй – на едното място имаме небостъргачи и мощна икономика, а на другото – схлупени къщурки и бананова република. Та, така. Хайде, приятна вечер.